

Протокол за земање на биолошки материјал (брис) од пунктови за скрининг на лица во ризик од КОВИД-19

1. Број на скрининг тестови и број на пунктови за скрининг на КОВИД-19

- 1.1. На територија на Република Северна Македонија се отвораат пунктови за земање брисови од пациенти кои се упатени од матични лекари по претходен скрининг за КОВИД-19 во просториите на Центрите за јавно здравје и нивните подрачни единици, а за Град Скопје во поликлиниките на ЈЗУ Здравствен дом - Скопје.
- 1.2. Во моментот максимален број на скрининг тестови е 150. Дополнителни 20 теста ќе бидат направени по епидемиолошки и клинички индикации со што вкупниот број на тестови во јавно здравствени установи за КОВИД-19 е 170 за 24 часа.
- 1.3. Бројот на тестови по пункт е прикажан во Прилог 1 на овој документ. Бројот на пунктови и бројот на дозволени тестови по пункт ќе се менува согласно епидемиолошката состојба и капацитети за лабораториска дијагноза.
- 1.4. Се одредува работно време на пунктите од 08:00 до 14:00.
- 1.5. Здравствениот кадар во пунктите во поликлиниките на ЈЗУ Здравствен дом – Скопје го обезбедува ЦЈЗ Скопје од службата за микробиологија.

2. Услови кои треба да ги исполнува пунктот за скрининг тест

- 2.1. Просторот треба да е сместен во приземни простории и со посебен / издвоен влез од останатите простории од ЈЗУ.

2.2. Потребни простории:

- 2.2.1. чекална (максимум едно лице во чекална)
- 2.2.2. просторија за земање на биолошки материјал – брис од грло и нос

2.3. Опрема:

- 2.3.1. Посебно работно биро со компјутер поврзан со интернет и
- 2.3.2. Принтер и компјутерска хартија
- 2.3.3. Три столици

Опрема за земање на биолошки материјал (брис од грло и нос)

- 2.3.4. Работна маса за одложување на медиуми и сталак со епрувети
- 2.3.5. Епрувети и брисеви (по еден за грло и по еден за брис од нос)
- 2.3.6. Транспортен медиум
- 2.3.7. Заштитни ракавици за еднократна употреба
- 2.3.8. Заштитни хируршки маски
- 2.3.9. Заштитни наочари или визир
- 2.3.10. Заштитен мантил за еднократна употреба
- 2.3.11. Портабл фрижидер
- 2.3.12. Дезинфициенси, течен сапун и хартиени бришачи

2.4. Кадар

- 2.4.1 Еден доктор (специјалист по микробиологија, хигиена, социјална или специјализант)
- 2.4.2. Еден лаборантски техничар од микробиолошка служба

3. Постапката за земање и транспорт на земените материјали

3.1. Земање материјал

- 3.1. Здравствениот работник што зема материјал мора до носи заштитни ракавици за еднократна употреба
- 3.2. Заштитна хируршка маска
- 3.3. Пластичен визир, ако не заштитни наочари
- 3.4. Заштитен мантил
- 3.5. Се зема брис од нос и грло, двата бриса се ставаат во една епрувета со транспортен медиум!
- 3.6. Не епруветата се внесува **Име и Презиме и шифра (број на упат) од Мој ТЕРМИН**
- 3.7. Постапката за земање брис е опишана во Прилог 2!

3.2. Транспорт

- 3.2.1. Земените материјали се доставуваат до Вирусолошката лабораторија при ИЈЗ на Р.С. Македонија или друга дополнително назначена лабораторија, по завршување на сите закажани пациенти. Испраќањето на материјалите во Вирусолошката лабораторија при ИЈЗ на РСМ се најавува во лабораторијата на тел. 078 387 251.
- 3.2.2. Постапката за транспорт е опишана во Прилог 3!

4. Евиденција

- 4.1. Евиденцијата на земените брисеви и нивното упатување до вирусолошките лаборатории е **ИСКЛУЧИВО преку мој термин**
- 4.2. Упатот се печати и се доставува согласно упатството во Прилог 3.
- 4.3. Упатство ќе биде доставено од Мој Термин

5. По завршување на работата во пунктот се прави темелно механичко чистење и дезинфекција на опремата и просторот

Институт за јавно здравје на РСМ - Сектор за контрола и превенција на заразни болести
Министерство за здравство

КРАТКО РАБОТНО УПАТСТВО ЗА НАЧИН НА ЗЕМАЊЕ НА ПРИМЕРОЦИ ОД ЛИЦА СУСПЕКТНИ ЗА COVID-19

Прилог 2. Упатство за земање на брис

Земање на назофарингеален брис

Респираторните примероци се земаат со

1. Комерцијални брисеви со Универзален транспортен медиум УТМ (UTM-RT)
2. Дакронски брисеви во кои после земање на примерокот се додава вирусен транспортен медиум подготвен од лабораторијата за вирусологија до потопување на самото брисче.
3. Во краен случај ако нема вирусен транспортен медиум примерокот да се покрие со физиолошки раствор.

Начин на употреба на брисовите

Отворете го пакувањето. Брисевите ќе ги вадите според потребата!

1. Пополнете ја етикета на епруветката со соодветни информации за пациентот

- шифра (број на упат) од Мој Термин

- име и презиме

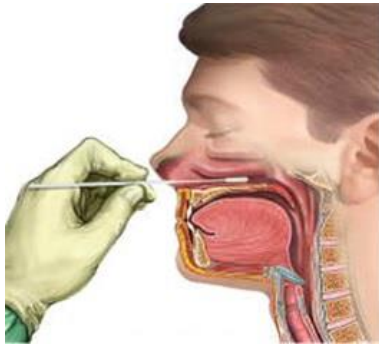
- тип на примерок

- датум и час /време на земање

2. Со **стерилните суви брисеви** земете примерок (брис од назофарингс или орофарингеален)

Земање на назофарингеален брис

1. Внесете го флексибилниот брис неколку сантиметри со бавно, стабилно движење по подот на носот (со исправен грб, а не нагоре подигната глава) додека не се стигне до задниот назофарингс (растојание од ноздрите до надворешното отварање на увото)
2. Ставете прст на врвот од носот на лицето од кое земате примерок и малку притиснете
3. Откако ќе стигнете до место на отпор (брисот треба да помине во фарингсот релативно лесно), завртете го брисот (ротирајте го) неколку пати и потоа повлечете го брисот назад.

Слика 1. Земање на назофарингеален брис

4. **Кога се зема брис од грло да се земе што подлабодко и од задниот ѕид на фарингсот.**
5. Асептично се отстранува црвеното капаче од епруветката со медиум и се ставаат **сите** земени брисеви внатре така што памукчето да биде потопено во медиумот
6. **Не го потопувајте брисот во медиум пред собирање на примерокот**
7. Брисот се поткршува со свиткување на ѕидот на епруветката
8. Вратете го капачето на епруветката и повторете ја постапката со другиот брис
9. Се соблекуваат ракавиците, мантилот и маската и се ставаат во ќеса за инфективен отпад
10. Се прави дезинфекција однадвор со 70% алкохол
11. Земените примероци **се чуваат во фрижидер на 2-8° С** додека не се испратат во лабораторија за анализа
12. Транспортот на примерокот до лабораторијата се организира што е можно поскоро.

Се препорачува, особено за хоспитализирани и лица со тешка клиничка слика лица да **се земат 2 примерока и тоа еден од горно-респираторен тракт (на пример назофарингс) и еден од долно-респираторен тракт!**

Подготвиле

Доц др Голубинка Бошевска

М-р сци Елизабета Јанческа

М-р сци Маја Кузмановска

ПОСТАПКА ЗА ТРАНСПОРТ НА ПРИМЕРОЦИ ЗА ЛАБОРАТОРИСКА АНАЛИЗА ЗА COVID-19 ОД БОЛНИЦИ, ЦЕНТРИ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЈЕ И СОБИРНИ ПУНКТОВИ

- Испраќањето на примероците мора да се најави на тел. број во Лабораторијата за вирусологија: 078 387 251
- Во ходникот пред болничката соба се подготвува чист контејнер за сместување и транспорт на примероците
- Лицето кое го земало примерокот за анализа (назофарингеалниот брис или друг примерок) **со ракавици го сместува земениот примерок во секундарен контејнер или ќеса со зип затворање** во исправена состојба со претходно добро затворено капаче на примарниот сад, **водејќи сметка да не ги допре надворешните ѕидови** и рабови на контејнерот.
- **Секундарниот контејнер се затвора со раце без ракавици** и се става во надворешен контејнер (мобилно фрижидерче).
- Капакот на надворешниот контејнер се затвора со **РАЦЕ БЕЗ РАКАВИЦИ**, и затворен се носи до лабораторијата (со **РАЦЕ БЕЗ РАКАВИЦИ**)!
- Лицето кое го носи контејнерот го предава контејнерот со примероците на **лаборант за прием кој не носи ракавици**, и кој контејнерот го носи во собата за прием, го вади секундарниот контејнер од надворешниот, проверува колку и какви примероци се доставени и дали тоа соодветствува на пристигнатата документација т.е упат.
- **Упатите се носат одвоено.** Може да се носат во папка, фолија или плик, затворени и залепени на надворешниот капак. **Упатите не се ставаат во внатрешноста на контејнерот.**
- До колку: примерокот е истурен за време на транспортот; недостасува упат или истиот не е целосно пополнет; недостасува примерок; упатот е завиткан околу примерокот; или примерокот не е добро обележан – примерокот **нема да биде примен за лабораториско испитување.**